

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. III. Aliud argumentum difficile, ex immutabilitate Dei desumptum,
proponitur, & variæ ejus solutiones referuntur, ac refelluntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

per modum potentie receptibilis, sed ad modum actus perfectioris, respectu naturae quam terminat: Ergo &c.

14. Melius ergo ad argumentum respondetur, negando Antecedens, & ad ejus probationem, sic distinguendo Majorem: Implicat Deum, seu divinam subsistentiam, habere rationem formae, seu causae formalis, physicae, concedo: metaphysicae, nego. Similiter distinguo Minorem: Deus non potest supplere vices subsistentiae creatae, & constituere naturam creatam subsistentem, nisi per modum formae, metaphysicae, concedo Minorem: physicae, nego Minorem, & Consequentiam.

15. Explicatur & magis illustratur haec solutio: Triplex datur genus formae, seu causae formalis, nempe physicae, metaphysicae, & intelligibilis, inter quas hoc intercedit discrimen, quod forma physica, cum sit essentialiter pars, subindeque aliquid incompletum, & dependens à toto, & ab alia comparte, essentialiter involvit imperfectionem à qua praescindi & denudari non potest: forma vero metaphysica, cum non se habeat proprie per modum partis, sed per modum actus, & constitutivi, nullam in suo conceptu formali dicit imperfectionem, sed potius summam actualitatem & perfectionem: Idem dicendum est de forma intelligibili, illa enim non ordinatur ad componendum unum tertium, sicut forma naturalis, sed solum ad representandum objectum, cuius est formalis similitudo, & ad determinandum & perficiendum intellectum, ad intelligendum; quod tanto melius & perfectius praestat, quanto completior & actualior est, ut in Tractu de visione beata fuisse declaravimus. Unde licet implicet Deum supplere vices causae formalis physicae, non repugnat tamen, ipsum formae metaphysicae & intelligibilis munus obire, sed de facto in mysterio Incarnationis primum praestat, secundum vero in beatitudine, in qua essentia divina unitur intellectui beatorum, per modum speciei impressae, & expressae, ut loco citato fuisse ostendimus.

16. Advertendum tamen, quod sicut Deus & Angeli, licet revera sint formae, non solent tamen hoc nomine appellari, ne ipsorum perfectioni derogetur; ita subsistentia & existentia, licet munus causae formalis exerceant, respectu naturae quam complent & terminant, propter rationem oppositam, ne scilicet habere videantur plus entitatis quam de facto habent, non solent vocari formae naturae, sed actus, modi, termini, & complementa illius; quae tamen rationes, seu denominationes, causalitatem quandam formalem involvunt, ut ex supra dictis patet. Unde si quandoque in decursu hujus Tractatus dicamus, subsistentiam habere rationem puri termini, respectu naturae humanae, nullamque erga illam exercere causalitatem, per hoc solum rationem formae physicae, quae involvit imperfectionem incompletionis & informationis, non vero rationem actus & formae metaphysicae, quae ab omni imperfectione depurari potest, excludere intendimus.

§. III.

Aliud argumentum difficile, ex immutabilitate Dei desumptum, proponitur, & varia ejus solutiones referuntur, ac refelluntur.

17. Hoc argumentum potest sic breviter proponi: Implicat Deum intrinsece mutari: Sed per Incarnationem mutaretur intrinsece: Ergo

A impossibile est Deum incarnari. Major est certa, & patet ex dictis in Tractu de attributis, explicando attributum immutabilitatis. Minor probatur, Mutari est aliter se habere intrinsece nunc quam prius: Sed si Deus incarnaretur, aliter se haberet intrinsece quam prius; nam fieret intrinsece homo, cum antea intrinsece homo non esset: Ergo mutaretur intrinsece.

Mirum est quantum haec difficultas Theologorum ingenia torqueat, & in quam varios dicendi modos eos abire compellat. In primis enim Valentia hic disp. 1. quaest. 1. puncto 2. ait quod ut aliquid intrinsece mutetur, debet acquirere aliquid quod antea nec formaliter nec eminenter habebat: unde cum Deus ante Incarnationem eminenter humanitatem praehabere, non fuit mutatus, quamvis per Incarnationem eam sibi unierit formaliter.

Sed hic modus dicendi non videtur sufficiens ad conciliandam divinae naturae immutabilitatem cum mysterio Incarnationis: Illud enim quod est eminenter tantum tale, si postea fiat formaliter tale, verè mutatur: v. g. Sol continet eminenter calorem, ut docet S. Thomas quaest. 7. de potentia art. 7. ad 3. & tamen si fieret formaliter calidus, verè alteraretur & mutaretur. Angelus habet eminenter virtutes morales moderatrices passionum, nihilominus, si formaliter illas recipere, verè mutaretur. Item si Deus de novo intelligeret per intellectiorem creatam, aut accidens aliquid creatum de novo immediate reciperet, intrinsece mutaretur, ut omnes farentur, & tamen intellectio creata, & quodlibet aliud accidens, eminenter continetur in Deo: Ergo mutationi intrinsecae non obstat continentia eminentis formae de novo acquisitae, & noviter adventantis subjecto, quantum ad esse formale.

Confirmatur: Ad mutationem intrinsecam sufficit quod subjectum sit aliquo modo in potentia ad aliquam formam, intrinsece in illo recipiendam; mutatio enim nihil est aliud quam transitus entis existentis in potentia, secundum quod in potentia: Sed subjectum eminenter praeteriens formam, & illam non habens formaliter, est aliquo modo in potentia ad illam, cum sit potens illam recipere formaliter: Ergo intrinsece mutatur, per receptionem illius, quantum ad esse formale.

Secundo aliqui respondent, per Incarnationem Verbum non mutari intrinsece, quia per illam non perficitur, nec in suo esse, nec in suis operationibus, cum aequè bene sine humanitate existeret, & suas exerceret operationes ab humanitate separatum, ac illi intrinsece unitum. Ita Franciscus Amicus, disputatione 1. de Incarnatione sect. 1.

E Sed non placet etiam haec solutio: Aqua enim per calorem mutatur intrinsece, & tamen ab eo non perficitur, & si Deus de novo per intellectiorem aut volitionem creatam intelligeret, aut vellet, intrinsece mutaretur, & tamen per talem intellectiorem aut volitionem non perficeretur: Ergo ex eo quod Verbum Divinum per humanitatem assumptam non perficiatur, malè inferitur ipsum non mutari intrinsece, si semel conceditur humanitatem, intrinsece afficere Verbum Divinum, seu in eo intrinsece recipi.

Confirmatur: Dato quod Verbum intrinsece recipiat humanitatem, ut verum subjectum illius, salvatur in transitu Verbi de non esse hominis ad esse hominis, tota definitio mutationis

intrinsicæ: Ergo hoc admissio, intrinsicè mutatur, quamvis non perficiatur intrinsicè in suo esse increato, vel in proprijs operationibus. Consequentia patet, Antecedens probatur. Transitus ille est actus entis in potentia prout in potentia passiva & receptiva formæ: Sed hæc est mutationis definitio: Ergo in illo transitu salvatur integra & adæquata definitio mutationis.

Tertio respondent aliqui, Verbum Divinum non esse per Incarnationem mutatum, quia non est intrinsicè, sed extrinsicè tantum humanitati unitum. Sed hoc facile rejicitur, quia ex hoc sequeretur Verbum extrinsicè tantum denominatione esse hominem, subindeque non esse hominem ejusdem rationis cum alijs hominibus, quod absurdum & erroneum est.

Quarto alij inde excludunt intrinsicam mutationem à Verbo, quia unitur humanitati assumptæ, per modum quendam unionis, qui in sola humanitate recipitur. Verum, præterquam quod modus ille dicendi falsum supponit, quia, ut infra ostendimus, nullus inter Verbum & humanitatem mediatur modus substantialis unionis, sed illa extrema immediatè inter se conjunguntur, adhuc tamen non solvitur difficultas: Nam licet unio animæ rationalis cum corpore in eo solo recipiatur, ut aliqui existimant, aut in sola anima, tamen utrumque mutaretur per intimam adjunctionem alterius: Ergo similiter Verbum mutabitur per Incarnationem, si nihil aliud obstat mutationi.

Demum respondent alij apud Cardinalem Delugo disp. 1. de Incarnat. sect. 6. num. 71. humanitatem mutari in Incarnatione, quia unionem sustentat; Verbum autem non mutari, quia licet sit subiectum unionis, illam tamen, nec humanitatem assumptam sustentat.

Sed neque hic modus dicendi placet: Primo, quia falsum est quod Verbum humanitatem assumptam non sustentet, nam quæcumque natura creata sustentatur in supposito in quo subsistit: Sed humanitas subsistit in Verbo; suppleat vices subsistentiæ create: Ergo ab illo sustentatur. Licet Verbum propterea dici non debeat subiectum sustentationis respectu humanitatis, quia ad rationem subiecti non sufficit sola sustentatio formæ, sine receptione illius; Deus enim accidentia in Eucharistia sustentat, & tamen quia ea non recipit, non potest dici esse illorum subiectum.

Secundò, Esto Verbum Divinum non sustentet humanitatem assumptam, ex eo tamen non rectè colligitur, ipsum non mutari per Incarnationem: Etenim (ut rectè arguit prædictus Cardinalis) materia prima non solum mutatur per formas materiales quas sustentat, sed etiam per animam rationalem, quam propriè non sustentat ut subiectum (cùm anima rationalis per se subsistens sit, & à materia independens) sed potius magis ab illa materia continetur & sustentatur; quod proprium est formis separatis & per se subsistentibus, ut dicitur de Angelis: Ergo ut aliquid mutetur per formam, non requiritur necessariò quod illam sustentet, sed sufficit quod illam in se recipiat, & esse quod ab illa præstatur; & per consequens, si Verbum est subiectum humanitatem recipiens, quamvis illam non sustentet, intrinsicè mutatur per Incarnationem.

Nec valet si dicas, materiam ideò mutari per animam rationalem, quia licet illam quoad substantiam non sustentet, sustentat tamen unionem ejus cum ipsa; Verbum autem nec humanitatem, nec unionem sustentat, & ideò non mutatur

Tom. IV.

per illam. Non valet, inquam, non enim solum per unionem animæ rationalis mutatur materia, sed etiam & potissimè per ipsam animam rationalem, & tamen licet sustentet unionem, non sustentat propriè animam rationalem: Ergo de ratione formæ realiter immutantis, non est sustentari, nec de conceptu subiecti ut mutabilis per formam, est illius sustentatio. Consequentia evidens est, Antecedens probatur. Ab eo mutatur materia, à quo realiter informatur, actuatur, & perficitur: Sed principalius per entitatem animæ informatur, actuatur, & perficitur, quam per unionem: hæc enim solum est conditio ad perficiendam & informandam materiam, entitas verò animæ, ut ratio formalis se habet: Ergo principalius per entitatem animæ rationalis, quam per unionem materia mutatur.

§. IV.

Sententia P. Martinoni rejicitur, & ostenditur Verbum Divinum, per unionem cum humanitate, non solum non esse intrinsicè mutatum, sed nec etiam innovatum.

Post Martinonius, novissimus Societatis scriptor, ut à difficultate proposita facilius se expediat, docet hic disp. 1. sect. 4. num. 35. & sequentibus, admitti posse in Incarnatione Verbum Divinum verè fuisse innovatum, licet non intrinsicè mutatum; quia (inquit) ex unione ad humanitatem, nullum commodum, vel incommodum, ornamentum, aut dedecus, incrementum aut detrimentum in suo esse intrinsicè suscepit, aut sustinuit.

Sed hic modus dicendi admittendus non est. In primis enim quod ille Author asserit, nempe Verbum per Incarnationem verè fuisse innovatum, pijs aures offendit; quia æquè malè sonat Verbum esse innovatum, ac esse immutatum; cùm hæc videantur sinonima, & ubicunque Scriptura asserit aliquid innovari, liceat pro hac voce innovari, substituere hoc verbum immutari: v. g. cùm Machab. 1. dicitur quod est innovata civitas Jerusalem, licet substituere est immutata, & cùm Propheta ait Psal. 72. *Emitte spiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terre. loco renovabis. potest poni, immutabis.* & sic de alijs.

Confirmatur: Immutari nihil aliud sonat, quam alio modo se habere nunc quam prius: Sed quod innovatur, alio modo se habet nunc quam prius: Ergo quod innovatur, mutatur. Major pater, Minor probatur. Quod innovatur, novo modo se habet, ut ex ipsis terminis constat: Sed quod novo modo se habet, alio modo se habet nunc quam antea: Ergo quod innovatur, alio modo se habet nunc quam prius.

Deinde, Quidquid potest innovari, potest veterascere, cùm novitas & vetustas sint correlativa, & omnis innovatio supponat vetustatem quæ transcat: Sed absurdum est dicere Deum posse veterascere: Ergo & innovari. Unde egregie Tertullianus lib. 1. contra Marcionem: *Deus si est vetus, non erit: novitas initium testificatur, vetustas finem minatur: Deus autem tam alienus est ab initio & fine, quam à tempore arbitrio & metatore initij & finis.*

Tertio, Esto innovatio non sit vera & rigorosa mutatio, est tamen quædam umbra & similitudo mutationis: Sed in Deo non solum non est vera & rigorosa mutatio, sed nec etiam vicissitudinis obumbratio, ut dicitur Jacobi 1. Ergo nec inno-

Eee ij